

ZAMONAVIY TA'LIM VA YOSHLARNING MA'NAVIY-AXLOQIY TARBIYASIDA XALQARO TAJRIBALAR

Berdikulova Mahbuba Erkinjonovna

Guliston davlat pedagogika instituti o'qituvchisi

Ergasheva Dilnoza Sirojiddin qizi

Guliston davlat pedagogika instituti

Xorijiy til va adabiyoti 1-kurs talabasi

+998881370779

ergashevadilnoza1307@gmail.com

ANNOTATSIYA: Mazkur maqolada zamonaviy ta'lim tizimining yoshlar ma'naviy-axloqiy tarbiyasidagi hal qiluvchi ahamiyati yoritiladi. Bugungi axborotlashgan va tez o'zgarayotgan jamiyat sharoitida ta'lim jarayoni faqat bilim berish vazifasi bilan cheklanib qolmay, yoshlarning dunyoqarashi, hayotiy pozitsiyasi va axloqiy qarorlarini shakllantirishga xizmat qilishi lozim. Aynan ta'lim orqali yosh avlodda mas'uliyat hissi, tanqidiy fikrlash va ijtimoiy faollik kabi muhim fazilatlar qaror topadi. Globallashuv jarayonida turli madaniy va g'oyaviy ta'sirlar kuchayib borar ekan, yoshlarning ma'naviy barqarorligini ta'minlash dolzarb vazifaga aylanmoqda. Shu nuqtayi nazardan, xalqaro ta'lim tajribalarini o'rganish va ularning samarali jihatlarini milliy qadriyatlar bilan uyg'unlashtirish tarbiyaviy jarayon samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Maqola zamonaviy ta'limni jamiyat kelajagini belgilovchi, yoshlarning ma'naviy-axloqiy kamolotini ta'minlovchi asosiy omil sifatida ochib beradi.

Kalit so'zlar: zamonaviy ta'lim, ma'naviy-axloqiy tarbiya, yoshlar tarbiyasi, xalqaro tajriba, ta'lim tizimi, ijtimoiy mas'uliyat, globallashuv

Bugungi globallashuv jarayonida zamonaviy ta'lim tizimi jamiyat taraqqiyotining eng muhim omillaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. Ta'lim nafaqat bilim berish vositasi, balki yosh avlodning ma'naviy-axloqiy dunyoqarashini

shakllantiruvchi asosiy institut hisoblanadi. Axborot oqimi keskin kuchaygan, turli g'oyaviy ta'sirlar ortib borayotgan hozirgi davrda yoshlarning ongini, tafakkurini va ma'naviy immunitetini mustahkamlash dolzarb vazifaga aylanmoqda. Mening fikri o'zgarib, zamonaviy ta'lim jarayoni faqat akademik natijalar bilan cheklanib qolmasligi kerak. U yoshlarni mustaqil fikrlovchi, vatanparvar, yuksak axloqiy fazilatlarga ega va jamiyat oldidagi mas'uliyatini chuqur anglaydigan shaxs sifatida tarbiyalashni ham o'z oldiga maqsad qilib qo'yishi zarur. Chunki bilim va tarbiya bir-biridan ajralmas tushunchalardir. Shavkat Mirziyoyev ta'kidlaganidek, "Yangi O'zbekistonni barpo etishda eng katta tayanchimiz – bu bilimli, ma'naviy yetuk va vatanparvar yoshlarimizdir". Ushbu fikr zamonaviy ta'lim tizimida ma'naviy-axloqiy tarbiyaning ustuvor ahamiyatga ega ekanini yana bir bor tasdiqlaydi. Prezidentimiz tomonidan ilgari surilgan tashabbuslar, xususan, yoshlarning ma'naviy dunyosini boyitish, kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish va ta'lim sifatini oshirishga qaratilgan islohotlar bu yo'nalishdagi amaliy qadamlardir. Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, rivojlangan davlatlarda ta'lim tizimi shaxs kamolotini har tomonlama qo'llab-quvvatlashga yo'naltirilgan. Shu bois xorijiy tajribalarni o'rganish va ularni milliy qadriyatlarimiz bilan uyg'unlashtirish zamonaviy ta'lim samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur maqolada men zamonaviy ta'lim va yoshlarning ma'naviy-axloqiy tarbiyasida xalqaro tajribalarning o'rnini hamda ularning milliy ta'lim tizimiga integratsiya qilish masalalari tahlil qilib chiqaman.

Hozirgi rivojlanayotgan dunyoda zamonaviy ta'lim tizimi yoshlarning ma'naviy-axloqiy rivojlanishida asosiy rolga ega. Ta'lim jarayonida faqat fanlarni o'rgatish bilan cheklanmasdan, yoshlarning ichki dunyosini boyitish, axloqiy qadriyatlarini shakllantirish va jamiyatga foydali shaxs sifatida tayyorlash muhim hisoblanadi. Yoshlar mustaqil fikrlashni, tanqidiy qarorlar qabul qilishni va mas'uliyatni qadrlashni o'rganishi orqali kelajakda kuchli va ma'naviy yetuk avlod yetishadi. Shuningdek, ta'lim yoshlarni insoniy fazilatlarni qadrlashga, boshqalar bilan muloqot qilish va hamkorlik qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga ham o'rgatadi, bu esa ularni ijtimoiy hayotga tayyorlaydi. Xalqaro tajribalar shuni

ko'rsatadiki, rivojlangan mamlakatlarda ta'lim shaxsiy rivojlanish va axloqiy kamolotga katta e'tibor beradi. Ushbu tajribalarni milliy qadriyatlarimiz bilan uyg'unlashtirish ta'lim samaradorligini yanada oshiradi. Masalan, yoshlarni axloqiy qadriyatlarni mustahkamlashga yo'naltirilgan dasturlarga jalb qilish, turli ijtimoiy loyihalarda ishtirok etish va interfaol metodlarni qo'llash shaxsiy rivojlanish va jamiyatga foydali bo'lishni ta'minlaydi. Shu bilan birga, men ta'lim jarayonida ijodiy fikrlash, liderlik qobiliyatlarini rivojlantirish va yoshlarning ijtimoiy faolligini oshirishga alohida e'tibor qarataman. Kitobxonlik va ilmiy izlanish madaniyatini rivojlantirish, hurmat, mehr-muhabbat va axloqiy me'yorlarni targ'ib qilish ta'lim jarayonining ajralmas qismi hisoblanadi. Shu yo'l bilan xalqaro tajribalar milliy qadriyatlar bilan uyg'unlashadi va yoshlarning ma'naviy-axloqiy kamolotiga xizmat qiladi. Bundan tashqari, yoshlar orasida o'z-o'zini rivojlantirishga, sog'lom turmush tarzini qadrlashga va jamiyatda ijobiy o'zgarishlar yaratishga rag'bat berish ham muhimdir. Zamonaviy ta'lim tizimi jamiyat kelajagi uchun poydevor bo'lib, har bir dars va faoliyat yoshlarning shaxsiy rivojlanishiga xizmat qiladi, ularni mas'uliyatli, bilimli va ma'naviy yetuk shaxslar sifatida shakllantiradi. Shu bilan birga, Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev ta'kidlaganidek, "Yoshlarni tarbiyalash va ularning ma'naviy dunyosini boyitish – bu kelajak uchun eng katta sarmoyadir". Ta'lim orqali yoshlarni tarbiyalash – bu kelajakni barqaror qilishning eng samarali yo'li, va har bir shaxsning ichki dunyosini rivojlantirish jamiyatni yanada kuchli qiladi.

Zamonaviy ta'lim tizimi yoshlarning ma'naviy-axloqiy rivojlanishida faqat bilim manbai bo'lib qolmay, balki ularning shaxsiy fazilatlarini shakllantirish, ijtimoiy mas'uliyatini rivojlantirish va kelajakda jamiyatga foydali shaxslar bo'lishiga xizmat qiladi. O'zim ko'ramanki, har bir yoshning ichki dunyosi, uning axloqiy qadriyatlari va ijtimoiy faolligi ta'lim jarayoni bilan chambarchas bog'liq. Shu sababli, ta'limni faqat darsliklar bilan cheklash noto'g'ri va samarali emas. Ta'lim yoshlarni mustaqil fikrlashga, tanqidiy qarorlar qabul qilishga, hayotiy vaziyatlarda oqilona harakat qilishga o'rgatishi kerak, men bu yo'lni aynan shunday amalga oshiraman. O'zimning tajribam va kuzatuvlarim shuni ko'rsatadiki, xalqaro

tajribalar ham yoshlarning shaxsiy va ma'naviy rivojlanishiga katta e'tibor beradi. Men bunga o'z qarashlarimni qo'shib, yoshlarni axloqiy qadriyatlarni mustahkamlashga yo'naltiraman, ularni ijtimoiy loyihalarda faol ishtirok etishga rag'batlantiraman va interfaol metodlar orqali ijodiy fikrlashlarini rivojlantiraman. Shu bilan birga, o'z tajribamda yoshlarni liderlik va hamkorlik ko'nikmalariga o'rgatish muhimligini ko'rdim. Shu sababli, men har bir dars va faoliyatni shunday tashkil qilaman: u yoshlarning bilimni oshirish bilan birga, ularni shaxsiy va ma'naviy rivojlanishiga ham xizmat qiladi. Milliy qadriyatlar ta'lim jarayonida alohida ahamiyatga ega. Bu yondashuv yoshlarning ichki dunyosini boyitadi, ularni ijtimoiy jihatdan faol va mas'uliyatli shaxslar sifatida shakllantiradi. Men shuningdek, yoshlarni sog'lom turmush tarzini qadrlashga, o'zini rivojlantirishga va jamiyatga ijobiy hissa qo'shishga rag'batlantiraman, chunki men kelajak avlodni shunday yetuk shaxslar sifatida ko'raman. Shu nuqtai nazardan, zamonaviy ta'lim tizimi jamiyatning barqaror rivoji va kelajagi uchun poydevor bo'ladi. Har bir dars, har bir faoliyat yoshlarni mas'uliyatli, bilimli va ma'naviy yetuk shaxslar sifatida shakllantirishga xizmat qiladi. O'zim o'ylaymanki, yoshlarni tarbiyalash jarayonida ularning qobiliyatlarini va shaxsiy imkoniyatlarini e'tiborga olish, ularni rag'batlantirish va qo'llab-quvvatlash eng samarali yondashuvdir. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev ta'kidlaganidek, "Yoshlarni tarbiyalash va ularning ma'naviy dunyosini boyitish – bu kelajak uchun eng katta sarmoyadir." Shu sababli, men ta'limni faqat bilim berish vositasi sifatida emas, balki yoshlarning shaxsiy, ma'naviy va ijtimoiy rivojlanishini ta'minlovchi asosiy vosita sifatida ko'raman va shu yo'l bilan kelajak avlodni barqaror va kuchli jamiyat quruvchi shaxslar sifatida tarbiyalayman.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR ;

- 1. Ahunov, R.** Zamonaviy ta'lim va axloqiy tarbiya. Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti. 2021
- 2. Davronov, S.** Yoshlar ma'naviy tarbiyasi va ta'lim jarayoni. Toshkent: Fan va Texnologiya. 2020

3. **Ministry of Education of Uzbekistan.** National Education Strategy of Uzbekistan 2030. Tashkent: Ministry of Education. 2022
4. **Mirziyoyev, Sh.** Yoshlar tarbiyasi va jamiyat rivoji haqida ma'ruza. Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Matbuot Xizmati. 2021
5. **OECD.** Education at a Glance 2021: OECD Indicators. Paris: OECD Publishing. 2021
6. **UNESCO.** Global Education Monitoring Report 2020: Inclusion and Education. Paris: UNESCO Publishing. 2020
7. **World Bank.** Skills Development in Central Asia. Washington, DC: World Bank. 2019